

university of
 groningen

faculty of arts

LTX016B05

Nieuwe ontwikkelingen in de syntaxis

College 4

Vandaag:

eerste college Regeer- en Bindtheorie

(1/6)

Vandaag:

- **inhoudelijk gedeelte**
(een paar onderdelen van de theorie)
- **theoretisch gedeelte**
(iets over het model van de grammatica)

Vandaag:

- **inhoudelijk:**
 - **structuur van de woordgroep**
 - **distributie van naamwoordgroepen**
- **theoretisch:**
 - **model versimpeld dank zij **modules****

Vandaag:

- **inhoudelijk:**
 - **structuur van de woordgroep**
» **X-bar theorie**
 - **distributie van naamwoordgroepen**
» **Casustheorie**
- **theoretisch:**
 - **model versimpeld dank zij **modules****

university of
groningen

faculty of arts

6/111

X-bar theorie

X-bar theorie

- **X = een willekeurige woordklasse**

X-bar theorie

- **X = een willekeurige woordklasse**
 - **lexicaal: N, A, V, P**

X-bar theorie

- **X = een willekeurige woordklasse**
 - **lexicaal: N, A, V, P**
 - **functioneel: C (voegwoord)**
D (lidwoord)
T (tijdskenmerk)
Agr (agreement kenmerk)
Infl (= T+Agr)

X-bar theorie

- **X = een willekeurige woordklasse**
 - **X-bar theorie**
 - » **de structuur van **alle** woordgroepen**

X-bar theorie

- **X = een willekeurige woordklasse**
- **‘bar’ = liggend streepje**

zoals in...

toog

reep

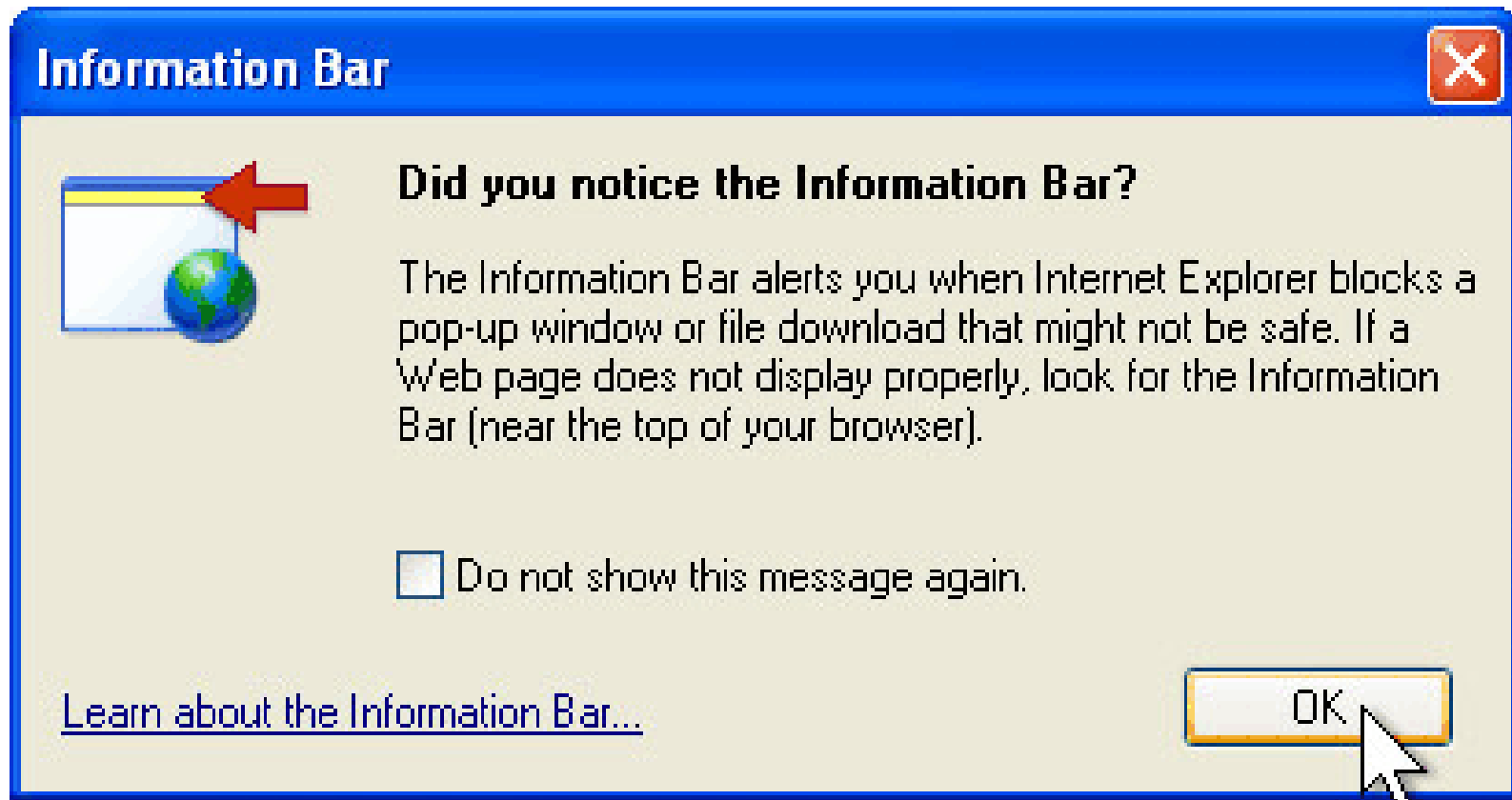

baar

streepvlak

*maar X-bar
 is niet:*

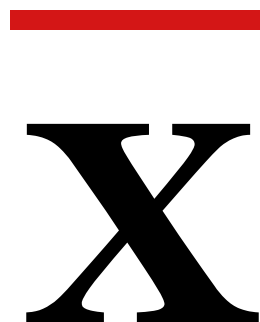

en ook niet:

maar:

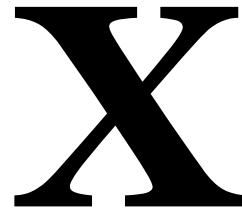
liggend streepje boven de X

= *tussenliggend niveau tussen hoofd en groep*

hoofd

tussenniveau

groep

= *notatie werd later:*

X⁰

hoofd

X'

tussenniveau

XP

groep

= *notatie werd later:*

X⁰

hoofd

X'

tussenniveau

XP

groep

“X-bar”

X-bar theorie

- **structuur heeft meerdere lagen**
- **en dat geldt voor alle woordgroepen**

X-bar theorie

- **structuur heeft meerdere lagen**
» *is al bekend*

X-bar theorie

- **structuur heeft meerdere lagen**
» *is al bekend*

NP:	nieuwe	studenten [taalkunde]
AP:	erg	blij [met de uitslag]
VP:	snel	[een boterham] eten
PP:	recht	boven [het schilderij]

X-bar theorie

- **structuur heeft meerdere lagen**
» *is al bekend*

NP:	nieuwe	studenten [taalkunde]
AP:	erg	blij [met de uitslag]
VP:	snel	[een boterham] eten
PP:	recht	boven [het schilderij]
	specifier	hoofd [complement]

X-bar theorie

- **structuur heeft meerdere lagen**
» *is al bekend*

NP:	nieuwe	studenten [taalkunde]
AP:	erg	blij [met de uitslag]
VP:	snel	[een boterham] eten
PP:	recht	boven [het schilderij]

specifier **hoofd [complement]**

constituent

X-bar theorie

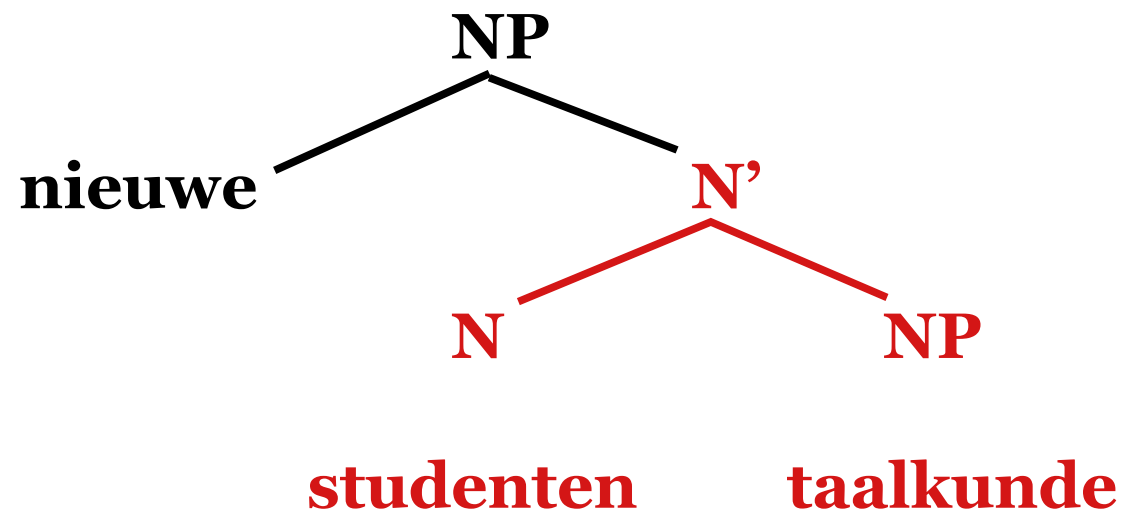
- **structuur heeft meerdere lagen**
 - » *constituentschapstest (coördinatie)*

NP:	nieuwe	[studenten taalkunde] en [docenten filosofie]
AP:	erg	[blij met de uitslag] en [verrast door het resultaat]
VP:	snel	[een boterham eten] en [een kop thee drinken]
PP:	recht	[boven het schilderij] en [onder de lichtknop]

X-bar theorie

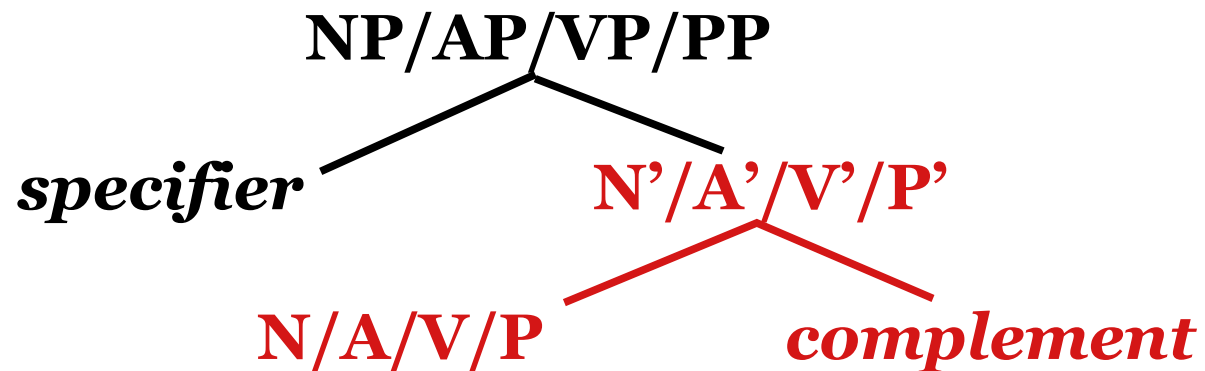
- **structuur heeft meerdere lagen**

X-bar theorie

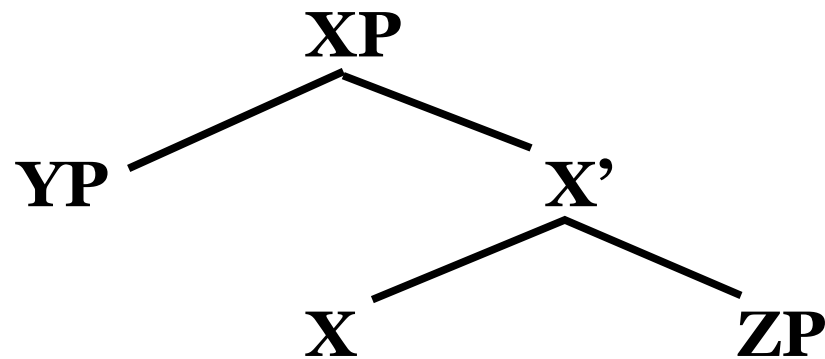
- en dat geldt voor **alle woordgroepen**

X-bar theorie

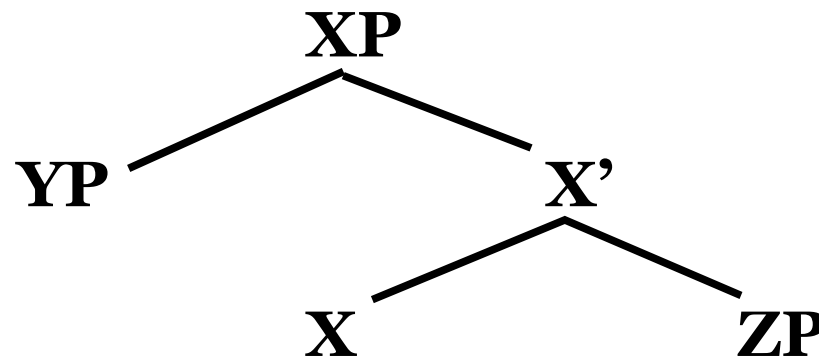
- en dat geldt voor **alle woordgroepen**

X-bar theorie

- en dat geldt voor **alle woordgroepen**

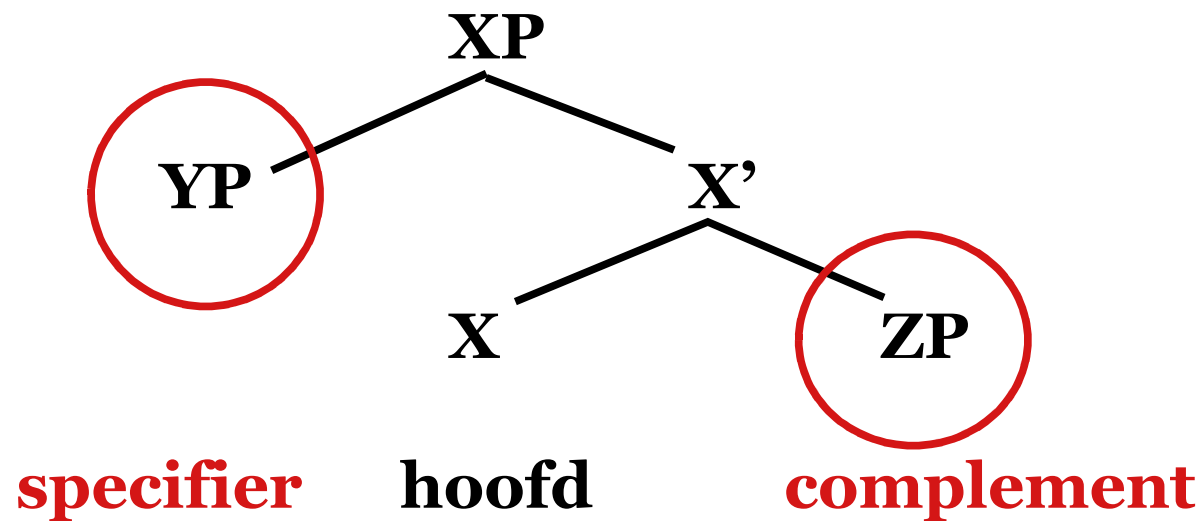

specificier hoofd complement

X-bar theorie

- **specificier en complement zijn woordgroepen**

X-bar theorie

- **specifier en complement zijn woordgroepen**
- **een woordgroep kun je uitbreiden**

X-bar theorie

- **specifier en complement zijn woordgroepen**
- **een woordgroep kun je uitbreiden:**
 - (i) **studenten hebben colleges**

X-bar theorie

- **specifier en complement zijn woordgroepen**
 - **een woordgroep kun je uitbreiden:**
- (ii) **sommige studenten hebben veel colleges**

X-bar theorie

- **specificier en complement zijn woordgroepen**
- **een woordgroep is een constituent die:**
 - **bestaat uit meer dan één woord**

X-bar theorie

- **specificier en complement zijn woordgroepen**
- **een woordgroep is een constituent die:**
 - **bestaat uit meer dan één woord**
 - **kan bestaan uit meer dan één woord**

X-bar theorie

- **specificier en complement zijn woordgroepen**
- **een woordgroep is een constituent die:**
 - **bestaat uit meer dan één woord**
 - **kan bestaan uit meer dan één woord**
- **géén woordgroep zijn dus:**
 - » **lidwoorden**
 - » **hulpwerkwoorden**

X-bar theorie

- **specificier en complement zijn woordgroepen**
- **een woordgroep is een constituent die:**
 - **bestaat uit meer dan één woord**
 - **kan bestaan uit meer dan één woord**
- **géén woordgroep zijn dus:**
 - » **lidwoorden**
 - » **hulpwerkwoorden**
- **dus dat zijn ook geen specificiers**

X-bar theorie

- **specificier en complement zijn woordgroepen**
- **een woordgroep is een constituent die:**
 - **bestaat uit meer dan één woord**
 - **kan bestaan uit meer dan één woord**
- **géén woordgroep zijn dus:**
 - » **lidwoorden**
 - » **hulpwerkwoorden**
- **dus dat zijn ook geen specificiers**
(contra p.67, zie § 3.6)

university of
groningen

faculty of arts

41/111

Casustheorie

Nieuwe ontwikkelingen in de syntaxis (2009-2010)

1 oktober 2009

Casustheorie

- **Casus = naamval**

Casustheorie

- **Casus = naamval**
 - **naamval**
 - » **kenmerk van naamwoordgroepen**
 - » **niet-inherent**
 - » **geeft relatie (**grammaticale functie**) van de NP in de zin aan**

Casustheorie

- **Casus = naamval**
 - **naamval**
 - » **kenmerk van naamwoordgroepen**
 - » **niet-inherent**
 - » **geeft relatie (subject/object e.d.) van de NP in de zin aan**

Casustheorie

- **Casus = naamval**

- **voorbeelden: (Latijn)**

(i) **Pompei-us serv-os ama-t**
Pompejus-SUB slave-OB:PL love-3SG
‘Pompejus houdt van zijn slaven.’

Casustheorie

- **Casus = naamval**

- **voorbeelden:**

(i) **Pompei-us** **serv-os** **ama-t**
Pompejus-NOM **slave-ACC:PL** **love-3SG**
‘Pompejus houdt van zijn slaven.’

NOM = nominatief = subjectsnaamval
ACC = accusatief = objectsnaamval

Casustheorie

- **Casus = naamval**

- **voorbeelden:**

(i) Pompei-**us** serv-**os** ama-t
Pompejus-**NOM** slave-**ACC:PL** love-3SG
'Pompejus houdt van zijn slaven.'

(ii) Serv-**i** Pompei-**um** ama-nt
slave-**NOM:PL** Pompejus-**ACC** love-3PL
'De slaven hielden van Pompejus.'

Casustheorie

- **Casus = naamval**

- **voorbeelden: (Duits)**

(i) **Der** mann mag **den** student-**en**
DEF:**NOM** man likes DEF:**ACC** student-**ACC**
'De man vindt de studenten leuk.'

(ii) **Die** student-en mögen **den** mann
DEF:**PL.NOM** student-PL like DEF:**ACC** man
'De studenten vinden de man leuk.'

Casustheorie

- **Casus = naamval**

- **voorbeelden: (Nederlands)**

(i) **Ik** **ken** **hem**
1SG:NOM **know** **3SG:MASC.ACC**

(ii) **Hij** **ken-t** **mij**
3SG:MASC.NOM **know-3SG** **1SG:ACC**

Casustheorie

- **Casus = naamval**
- **observatie:**
 - a) naamval = syntactische positie**
 - b) NPs hebben naamval**

Casustheorie

- **Casus = naamval**

- **observatie:**
 - a) naamval = syntactische positie**
 - b) NPs hebben naamval**

- **generalisatie:**
 - a) naamval is universeel**
(want syntactische posities zijn universeel)
 - b) NPs moeten naamval hebben**

Casustheorie

- **Casus = naamval**
- **Naamval = zichtbaar of onzichtbaar**

Casustheorie

- **Casus = naamval**
- **Naamval = zichtbaar of onzichtbaar
(abstracte naamval)**

Casustheorie

- **Casus = naamval**
- **Naamval = zichtbaar of onzichtbaar
(abstracte naamval)**

- (i) **Jan** ziet **Piet**
- (ii) **Piet** ziet **Jan**

Casustheorie

- **Casus = naamval**
- **Naamval = zichtbaar of onzichtbaar**
- **Casusfilter:**
elke NP moet een naamval hebben

Casustheorie

- **Casus = naamval**
- **Naamval = zichtbaar of onzichtbaar**
- **Casusfilter:**
elke NP moet een naamval hebben
 - is dus **abstracte** naamval
 - zegt dus feitelijk:
elke NP moet in **een bepaalde syntactische relatie** staan

Casustheorie

- **Casus = naamval**
- **Naamval = zichtbaar of onzichtbaar**
- **Casusfilter:**
elke NP moet een naamval hebben
- **Syntactische relaties:**
object = zuster van V/P (= complement)
subject = zuster van predikaat
(= specificier van Infl, p. 100v)

Casustheorie

- **Casus = naamval**
- **Naamval = zichtbaar of onzichtbaar**
- **Casusfilter:
elke NP moet een naamval hebben**
- **Syntactische relaties:**
 - **V/P ‘kent naamval toe aan’ NP**

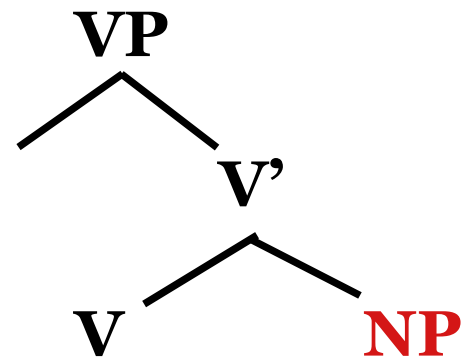
Casustheorie (*vooruitblik*)

- **object: V ‘kent naamval toe aan’ NP**

Casustheorie (*vooruitblik*)

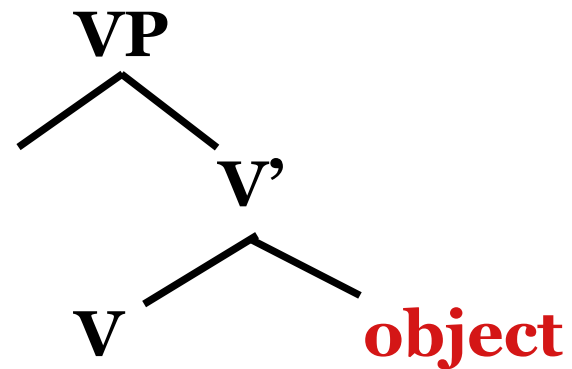
- **object: V ‘kent naamval toe aan’ NP**

Casustheorie (*vooruitblik*)

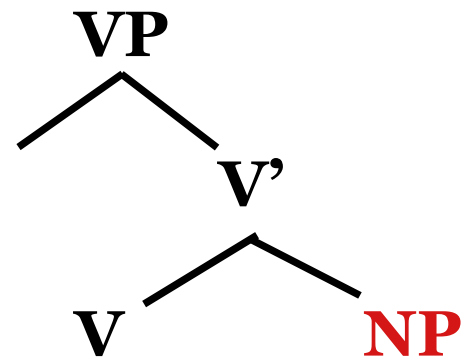
- **object: V ‘kent naamval toe aan’ NP**

Casustheorie (*vooruitblik*)

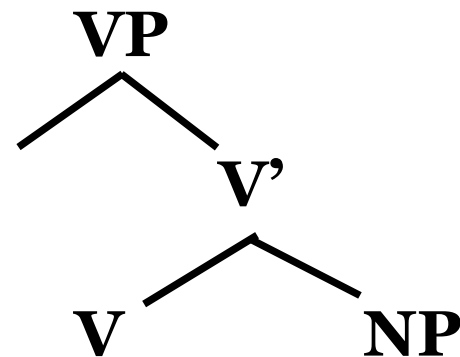
- **object: V ‘kent naamval toe aan’ NP**

Casustheorie (*vooruitblik*)

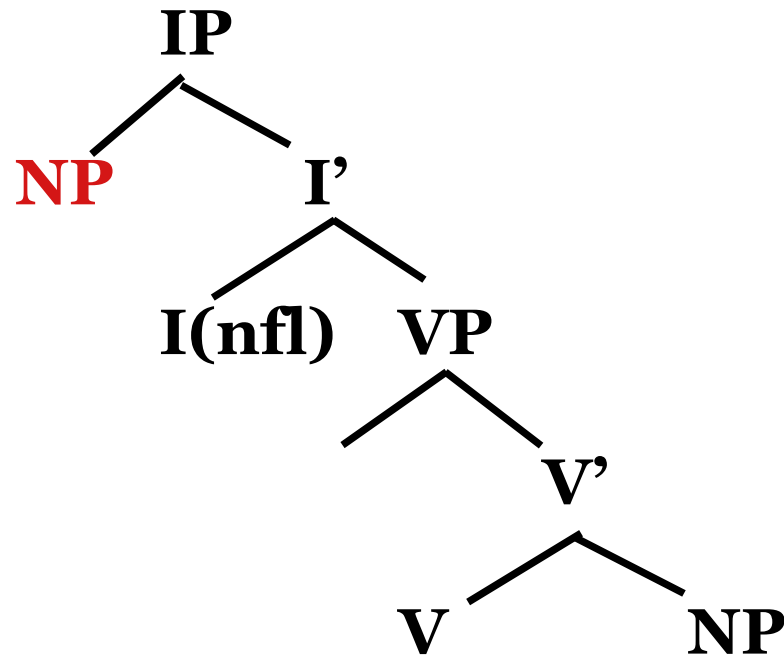
■ subject ?

Casustheorie (*vooruitblik*)

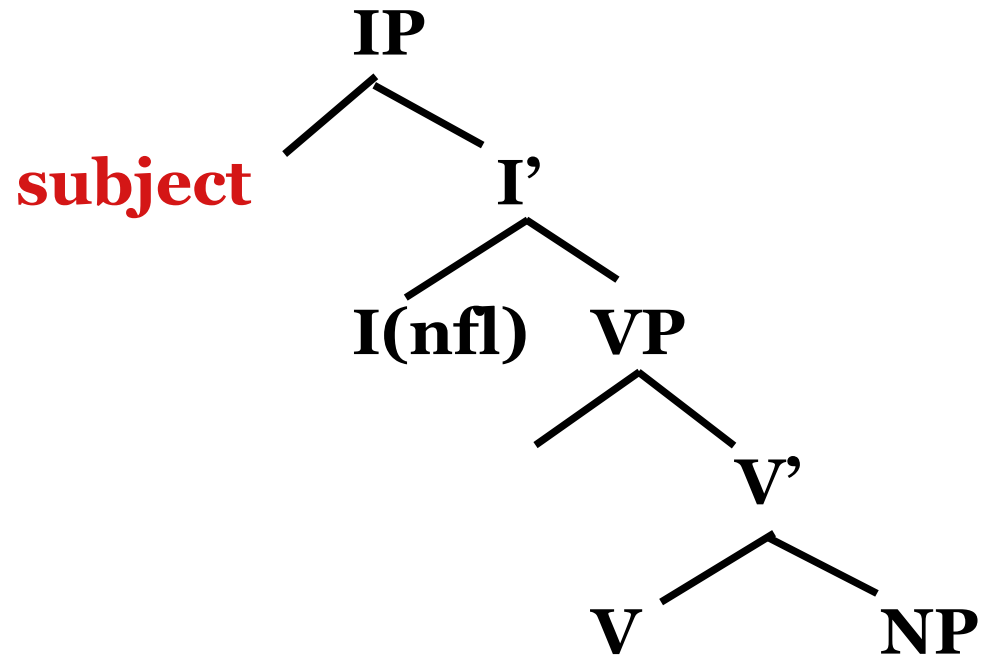
- **subject: buiten de VP**

Casustheorie (*vooruitblik*)

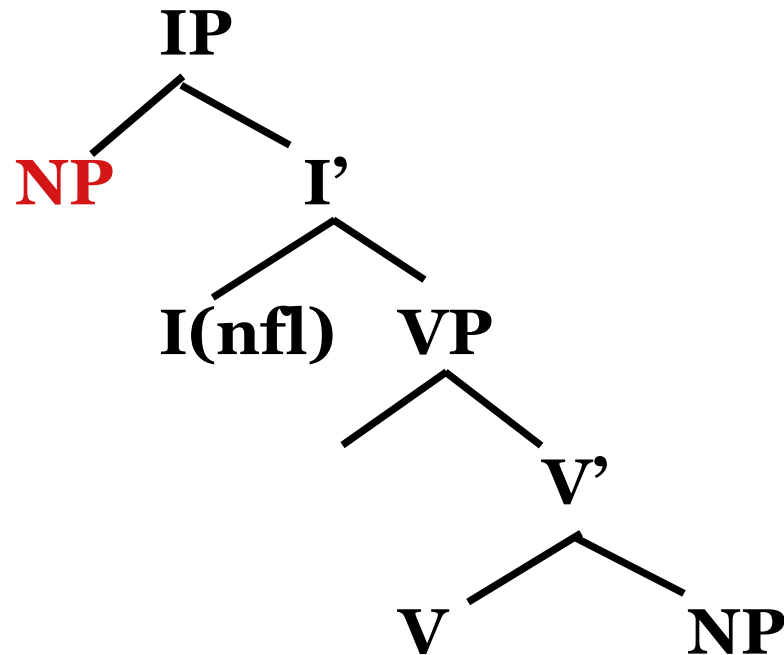
- **subject: buiten de VP**

Casustheorie (*vooruitblik*)

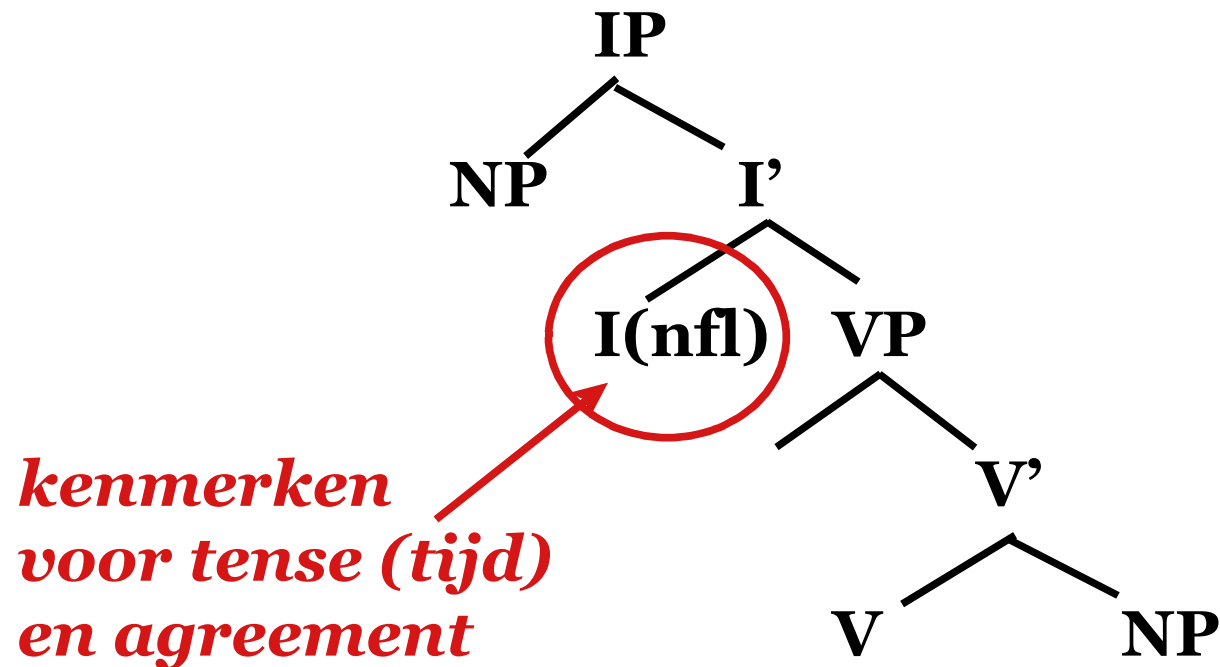
- **subject: buiten de VP**

Casustheorie (vooruitblik)

- **subject: buiten de VP**

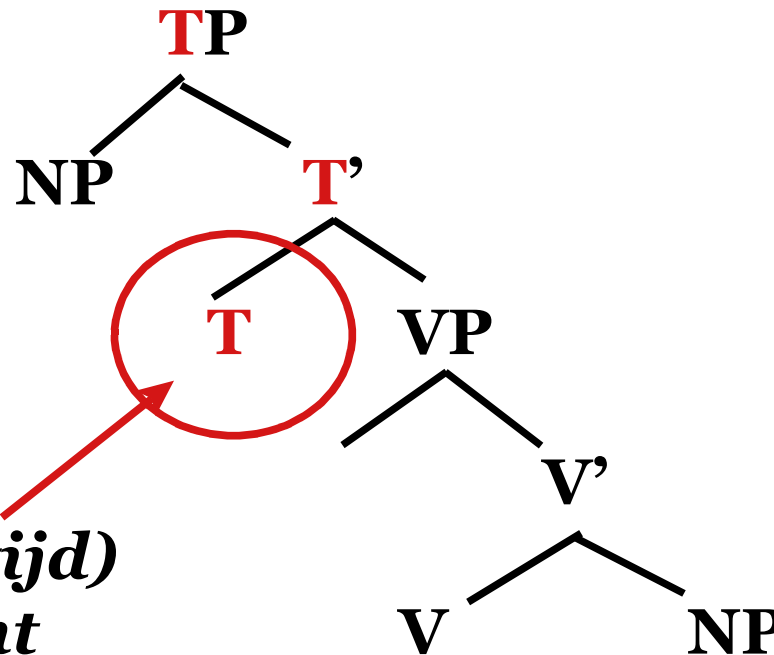

Casustheorie (vooruitblik)

- subject: **buiten de VP**

ook wel:

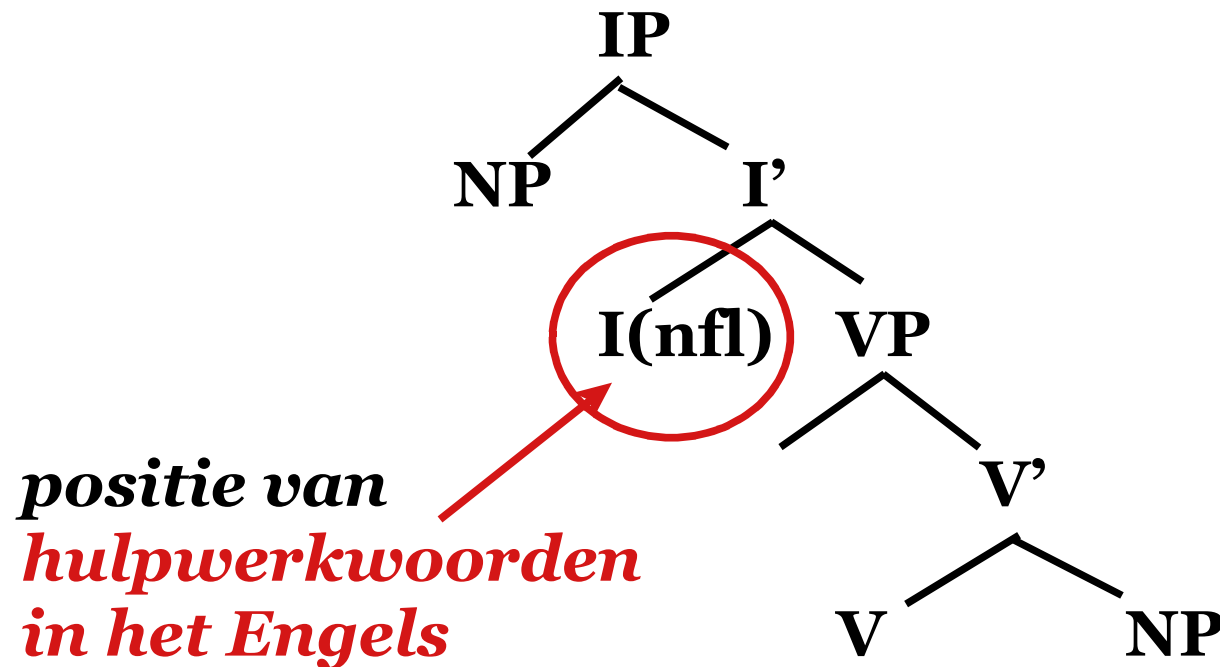
*kenmerken
voor **tense** (tijd)
en agreement*

Casustheorie (*vooruitblik*)

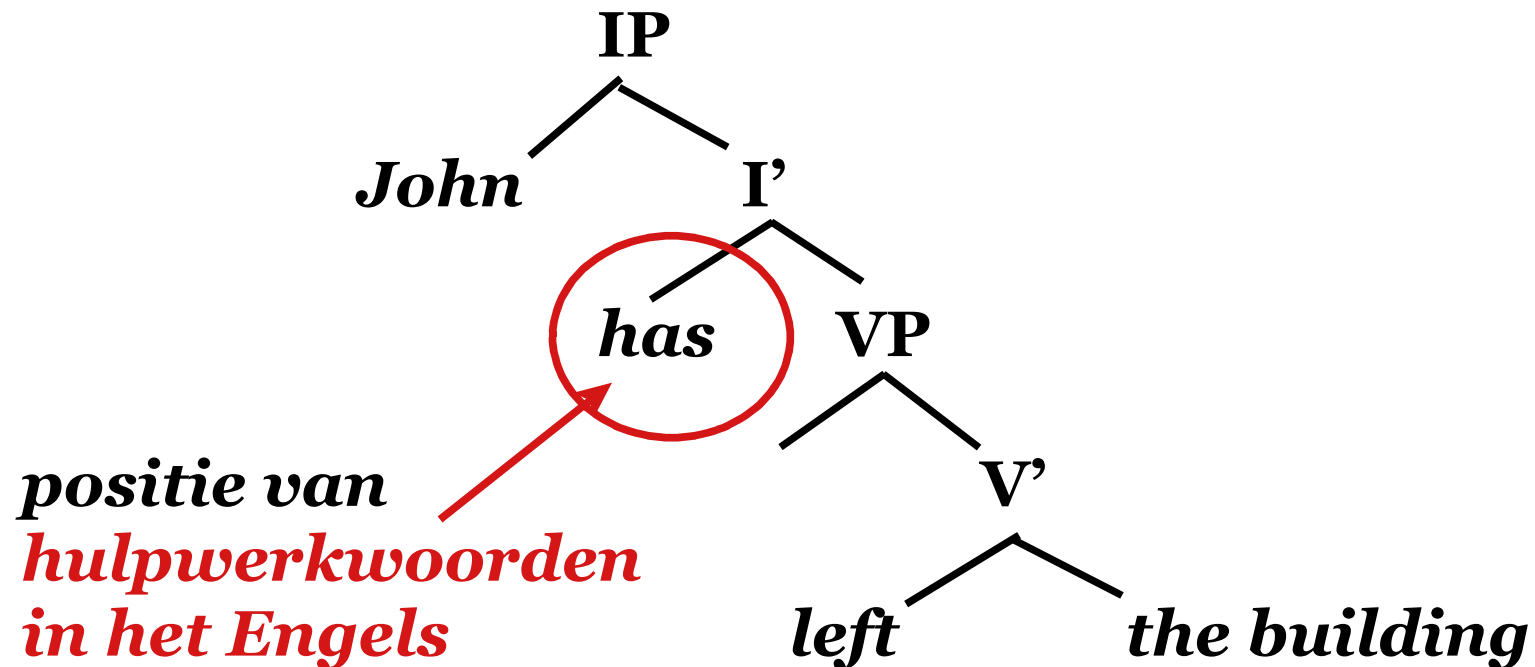
- **subject: buiten de VP**

Casustheorie (vooruitblik)

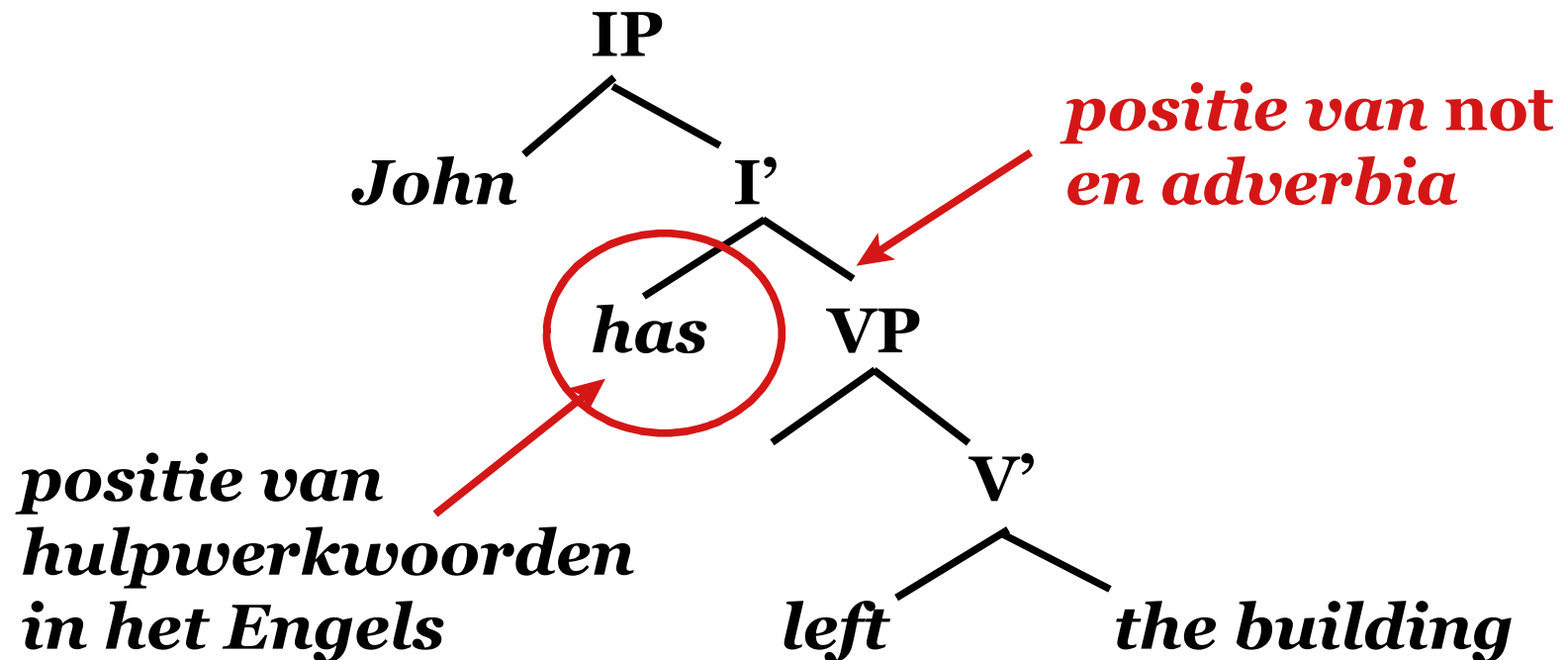
- subject: **buiten de VP**

Casustheorie (vooruitblik)

- subject: **buiten de VP**

- (i) John has not left the building**
- (ii) John has probably left the building**
- (iii) John probably left the building**
- (iv) John left the building**

- (i) John has not [left the building]
- (ii) John has probably [left the building]
- (iii) John probably [left the building]
- (iv) John [left the building]

⏟
VP

- (i) [John has not [left the building]]
- (ii) [John has probably [left the building]]
- (iii) [John probably [left the building]]
- (iv) [John [left the building]]

IP (TP)
(= 'zin')

- (i) [John has not [left the building]]
- (ii) [John has probably [left the building]]
- (iii) [John probably [left the building]]
- (iv) [John [left the building]]

Infl (T)
(hoofd van IP (TP))

- (i) [John has not [left the building]]
- (ii) [John has probably [left the building]]
- (iii) [John probably [left the building]]
- (iv) [John [left the building]]

**specifier van IP (TP)
(subject)**

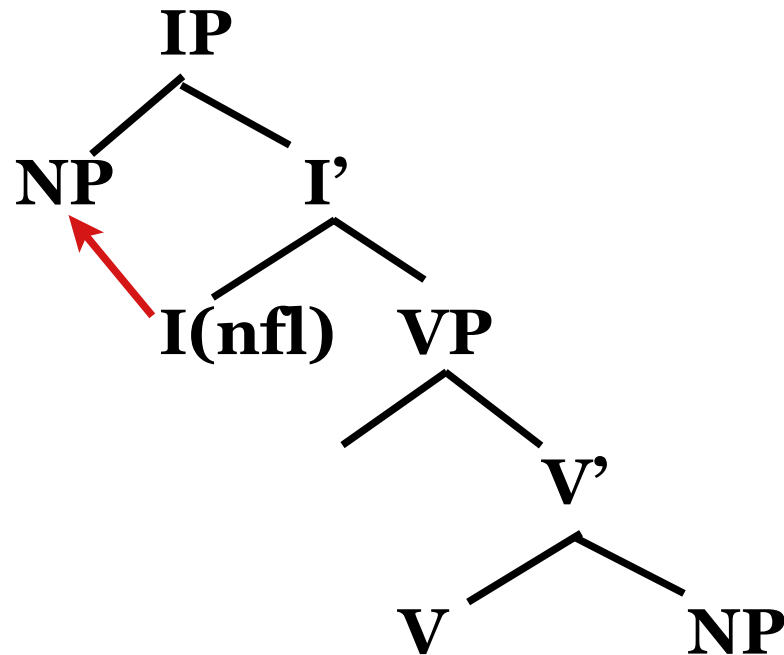
- (i) [John has not [left the building]]
- (ii) [John has probably [left the building]]
- (iii) [John probably [left the building]]
- (iv) [John [left the building]]

**tussen Infl (T) en VP in
(adjunct)**

Casustheorie (*vooruitblik*)

- **subject: krijgt casus van Infl (T)**

university of
groningen

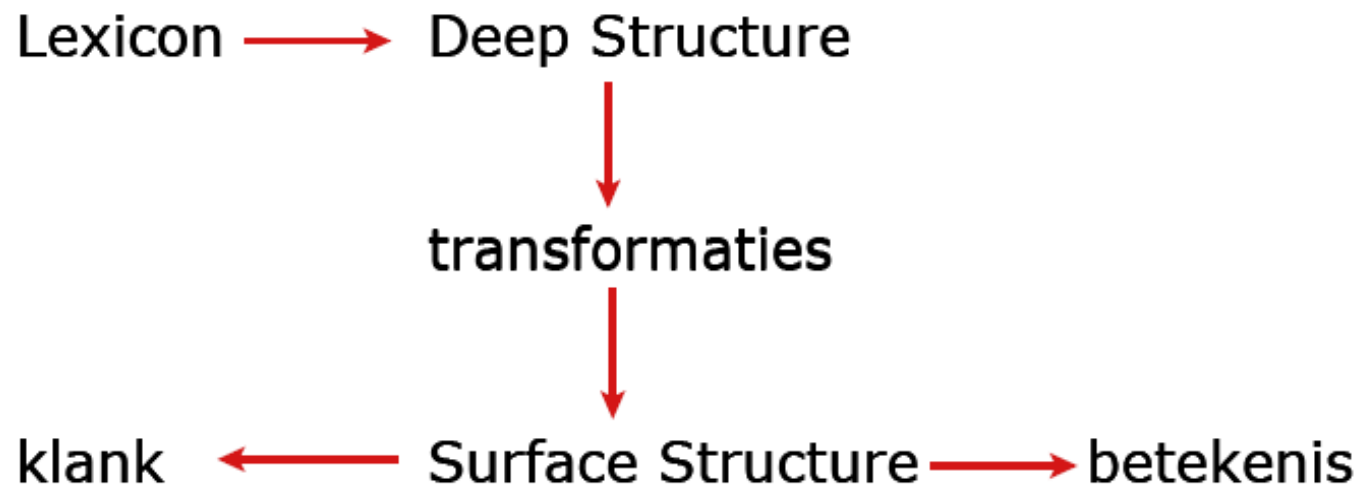
faculty of arts

79/111

Versimpeling van het model

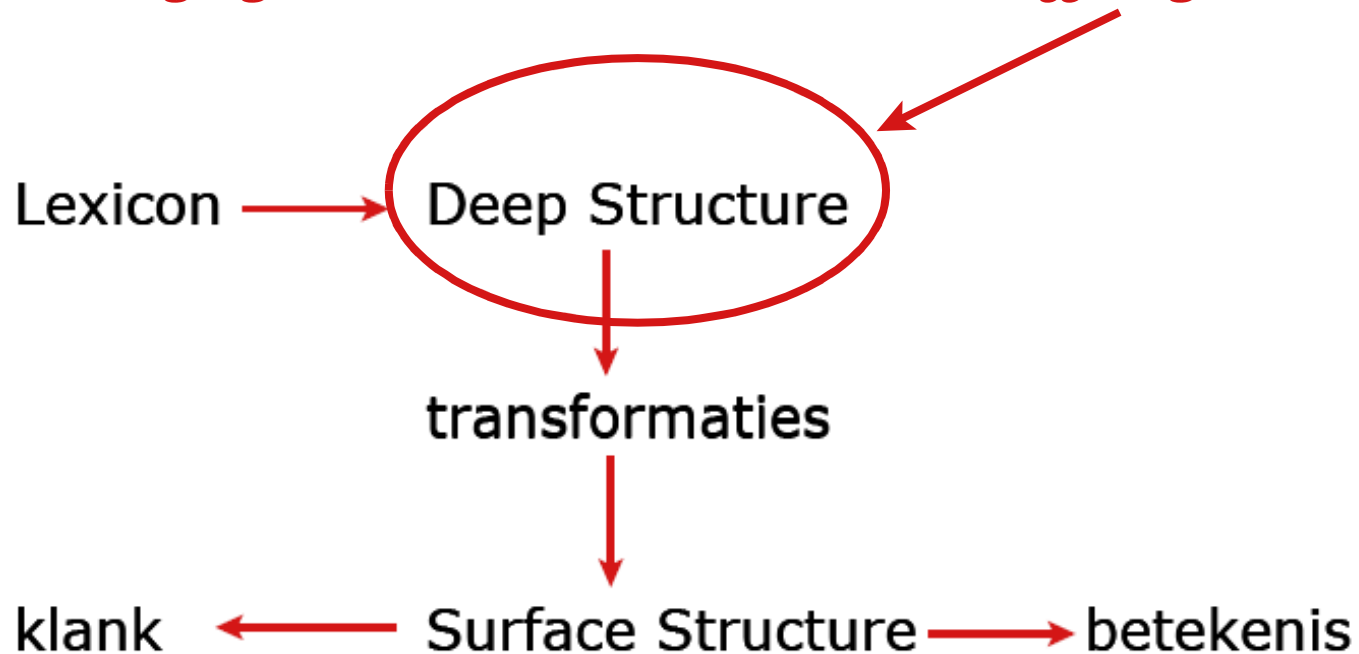
Versimpeling van het model

Versimpeling van het model

gegenereerd door herschrijfregels

Versimpeling van het model

- **herschrijfgeregels (per woordklasse)**

$V' \rightarrow V \text{ NP}$	<i>saw [the man]</i>
<i>or</i> $V' \rightarrow V \text{ PP}$	<i>talked [to the man]</i>
$P' \rightarrow P \text{ NP}$	<i>of [the man]</i>
<i>or</i> $P' \rightarrow P \text{ NP}$	<i>out [of the house]</i>
$A' \rightarrow A \text{ PP}$	<i>fond [*(of) the man]</i>
$N' \rightarrow N \text{ PP}$	<i>picture [*(of) the man]</i>

Versimpeling van het model

- **herschrijfregels**
- **subcategorisatieregels (per woord)**

Versimpeling van het model

- **herschrijfregels**
- **subcategorisatieregels**
 - **regels voor subcategorieën van V, P, etc.**

Versimpeling van het model

- **herschrijfregels**
- **subcategorisatieregels**
 - **regels voor subcategorieën van V, P, etc.**
 - **subcategorieën van V:**
 - » **transitief:** [– NP]
 - » **intransitief:** [– ∅]
 - » **PP-complement:** [– PP]
 - » **zinscomplement:** [– S]

Versimpeling van het model

- **herschrijfregels**
- **subcategorisatieregels**
 - **regels voor subcategorieën van V, P, etc.**
 - **eigenschappen van **lexicale items****
 - » ***slaan*: [– NP]**
 - » ***slapen*: [– ∅]**
 - » **etc.**

Versimpeling van het model

- **herschrijfregels**
- **subcategorisatieregels**
 - **regels voor subcategorieën van V, P, etc.**
 - **eigenschappen van *lexicale items***

» *slaan*: [– NP]
» *slapen*: [– ∅]
» *etc.*

subcategorisatieframe

Versimpeling van het model

- **hoe herschrijfregels en subcategorisatieregels samenwerken**

Versimpeling van het model

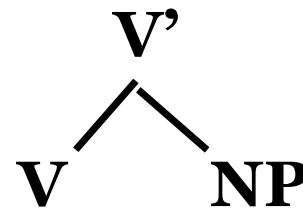
- hoe herschrijfregels en subcategorisatieregels samenwerken
- herschrijfregel genereert een structuur

Versimpeling van het model

- hoe herschrijfgeregels en subcategorisatieregels samenwerken
- herschrijfgregel genereert een structuur

$V' \rightarrow V \ NP$

of $V' \rightarrow V$

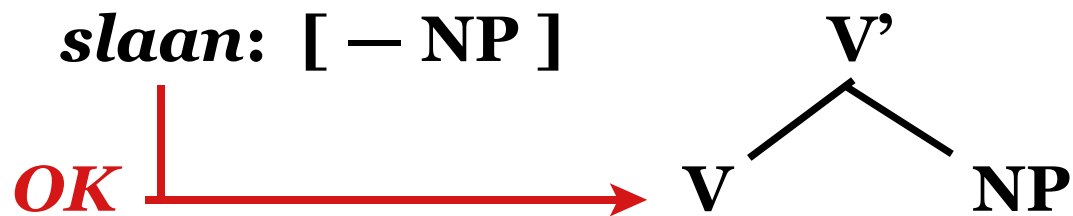
Versimpeling van het model

- **hoe herschrijfregels en subcategorisatieregels samenwerken**
- **herschrijfregel genereert een structuur**
- **subcategorisatieregels vertellen je of je een lexicaal item in de structuur kan stoppen**

Versimpeling van het model

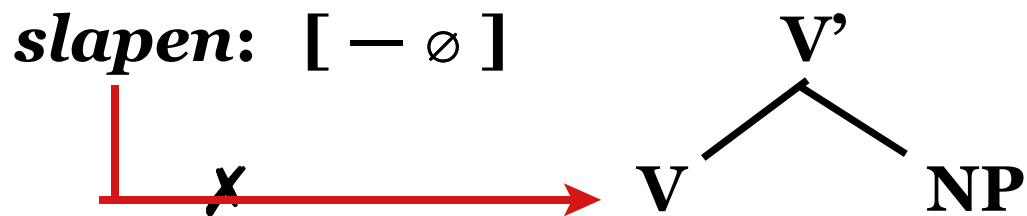
- hoe herschrijfgeregels en subcategorisatieregels samenwerken
- herschrijfgregel genereert een structuur
- subcategorisatieregel vertelt je of je een lexicaal item in de structuur kan stoppen

Versimpeling van het model

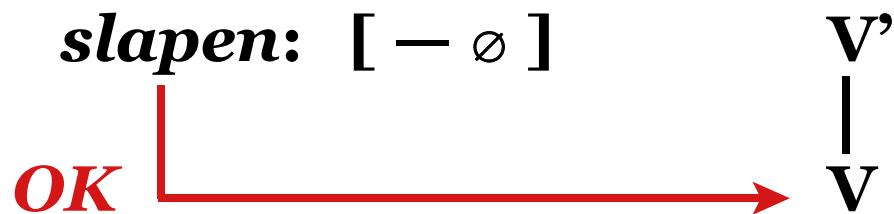
- hoe herschrijfgeregels en subcategorisatieregels samenwerken
- herschrijfgregel genereert een structuur
- subcategorisatieregel vertelt je of je een lexicaal item in de structuur kan stoppen

Versimpeling van het model

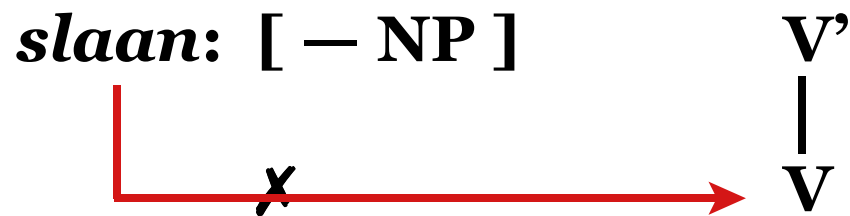
- hoe herschrijfgeregels en subcategorisatieregels samenwerken
- herschrijfgregel genereert een structuur
- subcategorisatieregel vertelt je of je een lexicaal item in de structuur kan stoppen

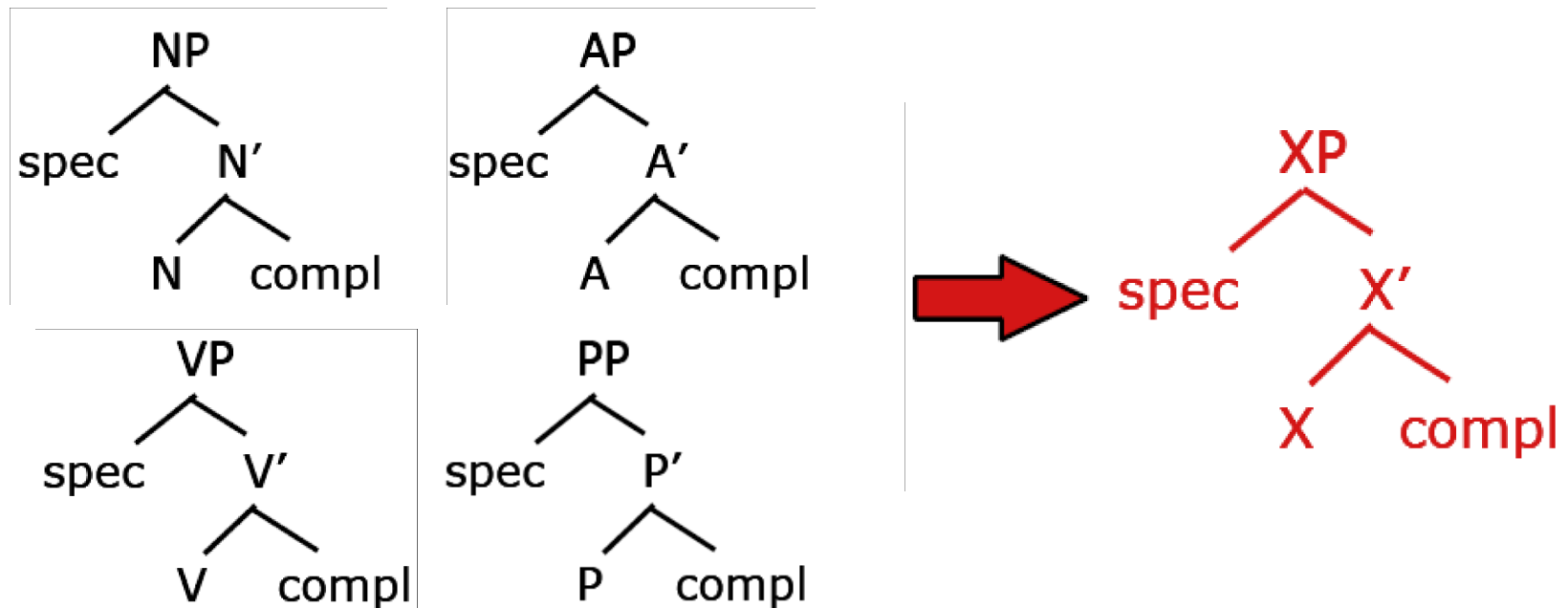
Versimpeling van het model

- hoe herschrijfgeregels en subcategorisatieregels samenwerken
- herschrijfgregel genereert een structuur
- subcategorisatieregel vertelt je of je een lexicaal item in de structuur kan stoppen

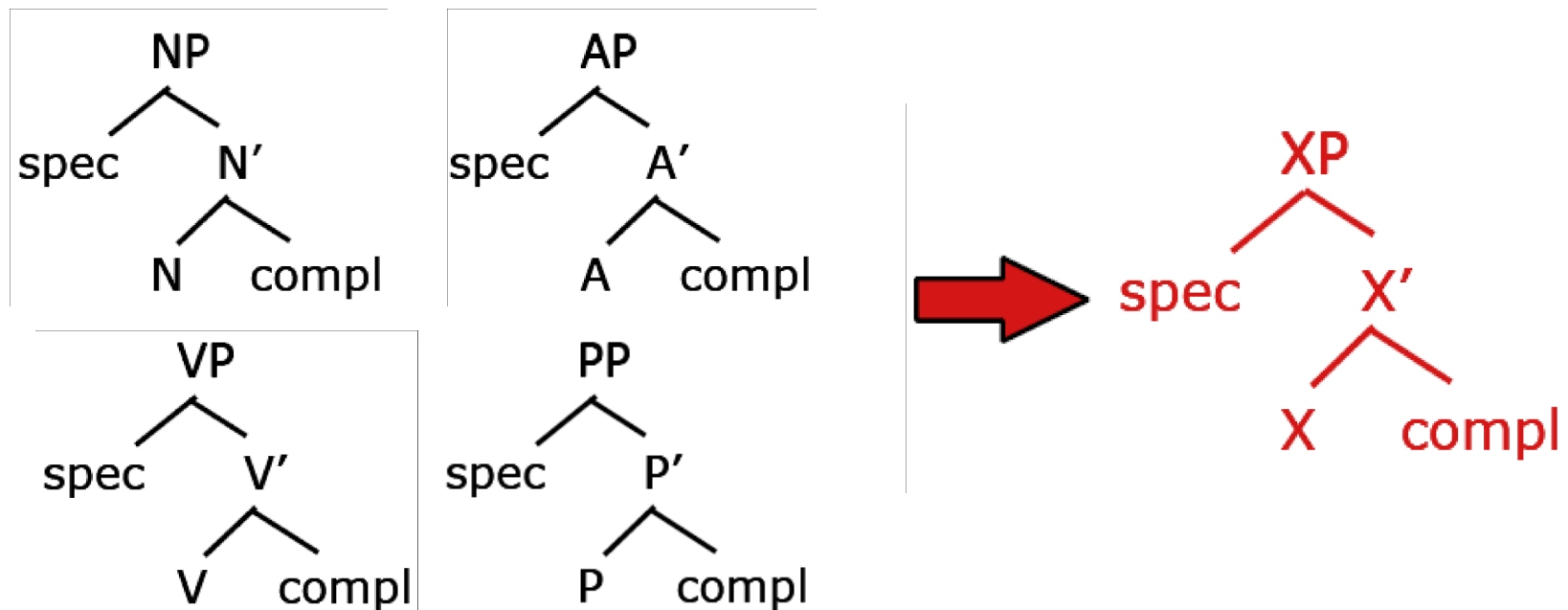

Versimpeling van het model

Versimpeling van het model

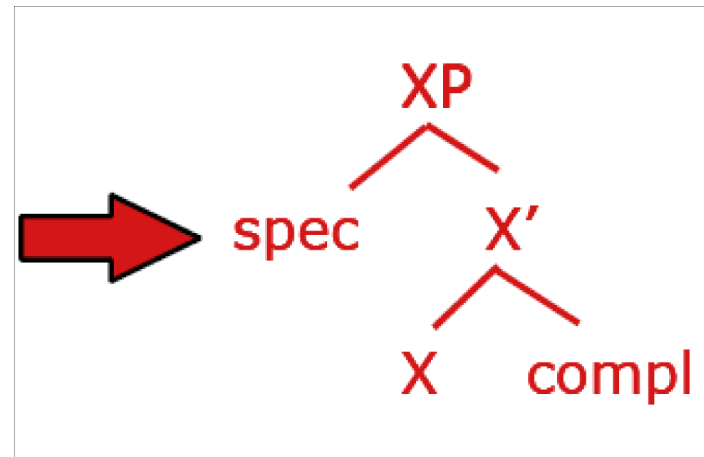

herschrijfregels niet langer per woordklasse

Versimpeling van het model

*maar nu kun je
niet meer zien
dat **compl** bij
V en P een **NP**
kan zijn, en bij
A en N een **PP**
moet zijn*

Versimpeling van het model

- **herschrijfgeregels (per woordklasse)**

$V' \rightarrow V \text{ NP}$	<i>saw [the man]</i>
<i>or</i> $V' \rightarrow V \text{ PP}$	<i>talked [to the man]</i>
$P' \rightarrow P \text{ NP}$	<i>of [the man]</i>
<i>or</i> $P' \rightarrow P \text{ NP}$	<i>out [of the house]</i>
$A' \rightarrow A \text{ PP}$	<i>fond [*(of) the man]</i>
$N' \rightarrow N \text{ PP}$	<i>picture [*(of) the man]</i>

Versimpeling van het model

- **herschrijfgeregels (per woordklasse)**

$V' \rightarrow V \text{ NP}$ *saw [the man]*
or $V' \rightarrow V \text{ PP}$ *talked [to the man]*

$P' \rightarrow P \text{ NP}$ *of [the man]*
or $P' \rightarrow P \text{ NP}$ *out [of the house]*

$A' \rightarrow A \text{ PP}$ *fond [***(of)** the man]*

$N' \rightarrow N \text{ PP}$ *picture [***(of)** the man]*

Versimpeling van het model

- **oplossing:**
 - **A en N kennen geen naamval toe**
(NP moet naamval hebben)

Versimpeling van het model

- **oplossing:**
 - **A en N kennen geen naamval toe**
 - **als ze toch een NP als zuster willen dan moet er een **naamvalstoekenner** ingevoegd worden: *of***

Versimpeling van het model

- **oplossing:**
 - **A en N kennen geen naamval toe**
 - **als ze toch een NP als zuster willen dan moet er een **naamvalstoekenner** ingevoegd worden: *of***
 - » **fond *of* the man**
 - » **picture *of* the man**

Versimpeling van het model

- **oplossing:**
 - **A en N kennen geen naamval toe**
 - **als ze toch een NP als zuster willen dan moet er een **naamvalstoekenner** ingevoegd worden: *of***
 - **daarom is het complement van A/N altijd een PP**

Versimpeling van het model

- **oplossing:**
 - **A en N kennen geen naamval toe**
 - **als ze toch een NP als zuster willen dan moet er een **naamvalstoekenner** ingevoegd worden: *of***
 - **daarom is het complement van A/N altijd een PP**
dat hoeft dus niet meer in een regel

Versimpeling van het model

- **kortom:**

- **dank zij de casustheorie**

kunnen de subcategorisatieregels weg

**en hebben we alleen nog maar
de simpele X-bar theorie over**

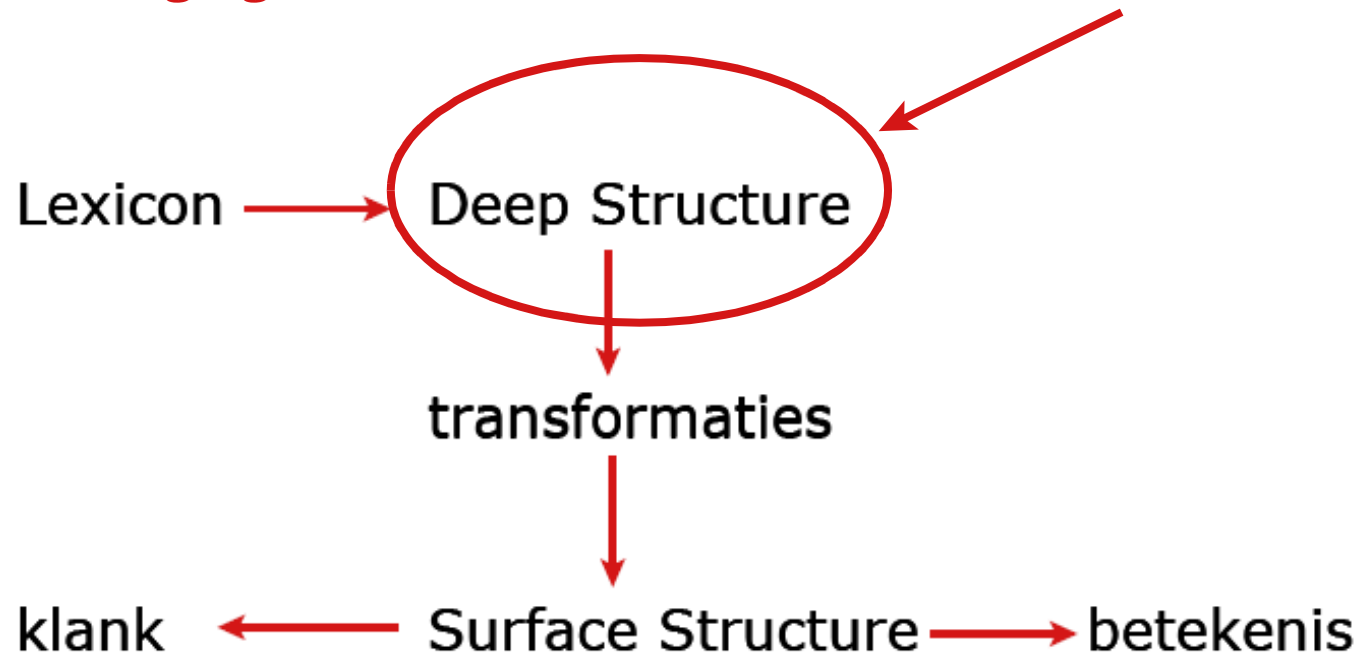
Versimpeling van het model

- **kortom:**
 - dank zij de **casustheorie**
kunnen de **subcategorisatieregels** weg
en hebben we alleen nog maar
de simpele **X-bar theorie** over
- regels gaan niet meer over **woordklassen**
of individuele **woorden**

Versimpeling van het model

gegenereerd door X-bar theorie

VRAGEN ?

Volgende week:

- **lezen: hoofdstuk 3, p. 80-99 van**

Cook & Newson
Chomsky's Universal Grammar

- **maken: opdrachten 3**

Tot volgende week !